

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: .....

Cím: *Mohammed ... Mohammed*

Forrás: *Magyarország*

1924. 7. 13.

(Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy *297*

Hely

Idő *"1924"*

Személy

Helyszám

„Mohammed... Mohammed..

Kurban Beiram ünnepe Gül Baba sirján

— *A Magyarorság tudósítójától* —

Hajnali pára lágy szintengeréből tisztán, finoman emelkednek odalenn a város kupolái. A templomok tornyán aranysüveget, reggeli glóriát visel a Megváltó keresztje. És idefönn, a rózsák hegyén egy pacsirta énekel édesen, bódultan, mámoros boldogságban az öreg *türbé* félholdján. Az egyetlen félholdas templom, amely rózsával futott fekete falával megmaradt idefönn, rejtezve, bujva a kertek között, olasz loggiák, csarnokok, árnyas zöld pergolák rejtekében. A rózsák atyjának sirkápolnája épségben áll, olyan egyszerűen és hallgatagon, ahogyan ittmaradt Ali Mustafa budai basa idejéből. Néma kis udvar, zöldbeborult árkád öleli körül, pogány görög szobrok kíváncsian néznek le rá és a mély, finom, bölcs esőndességbe nem hat el a város izzadt túlkölése. A félholdra állva kis pogány énekes dalol és a *türbé* ablaka loncol, folyondárrel, futórózsával fődve, félig nyitva van, hogy a kegyes és szelid Gül Baba hallgassa a reggeli éneket. Hiszen az a kis madár az ő madarának az élő utóda! És ugyanazt a dalt dalolja, amelyet ő hallgatott ezen a helyen, mikor hajnalodott a kertben és magasan tündökölt még a hold sarlója Buda fölött. A rózsák már sokszázszor lehullottak a porba azóta, de az ő rózsáinak illatos porából termett megint rózsza, harmatos, élő és az új rózsák most bekandikálnak hűs lakába hozzá és illatoznak neki.

... Egymásután érkeznek. Törökök, bosnyákok, arabok, mind egyhíttük Mohamedben. Mert míg odalenn sorra szólalnak a tornyokban a keresztény harangok, hirdetve a reggelt, megvirradt nekik is *Kurban Beiram* nagy ünnepe. Az áldozati ünnep, mikor kecskét kell áldozni Mohamed tisztetére, kinek-kinek módja szerint és adni kell belőle húst minden szegénynek a Korán szent szava szerint, igazhivőnek és hitetlennek egyformán. Jönnek Buda és Pest törökjei és ősi szokás szerint üdvözik egymást, kezüket homlokukhoz, ajkukhoz és szívükhöz emelve. Sokan jobbról és balról arcukat érintik össze. Azután odamennek a csobogó vízhez, megmossák kezüket és lábukat, ha pedig nem fezt, hanem kalapot viseltek, úgy fehér zsebkendőből kötnek turbánt a fejükre. Egyenként bemennek a *türbé*-be, törökösen letérdelnek és sarkukra visszahajló testtel, fölfelé nyitott tenyérrel halk imát mondanak a szent

dervis fából faragott turbánnal ékesített koporsója előtt.

Negyven-ötven ember. Negyven-ötvenféle típus és sors. Kemény arcélű kis-ázsiai török, fekete bajusszal, sűrű szemöldök függőnye mögül villogó éjfelete szemmel. Szálas anatóliai, szikár, fanatikus állu, nagycsontu albán. Duzzadt

száju kis arab szőnyegkereskedő, a legelegánsabb burberry-ruhában, selyeminggel. Szegény mesterlegény. Öreg cukorkaárus. Karsu fiatal diák. Mindenféle rend és rang. De mind ismerik egymást. Mind testvérek ennek a kietlen, nagy, izzadó, idegen városnak különböző sarkában. Többen közülük magyar felesegükkel jönnek. Ezek már megtelepedtek itt és magyarul beszélnek. De az ősi valláshoz való hűségben Ázsiához és ozmán eredetükhöz való hűségük él. Az a félelmetes óriás, aki most bejön a törékeny kis magyar párvájával, hiába visel modern ruhát és zöld vadászkalapot, olyan ő, mint egy ittfelajított, elátkozott régi janicsár. Az asszony elveszi a kalapját és odaadja neki a fehér kendőt, hogy turbánt csináljon belőle. Most elegáns diák érkezik. Kékszemű, sugárzóarcu, szép magyar urileány kíséri. A kislány ottmarad az árkád alatt, a diák sétapálcáját, kalapját őrzi és illetődve nézi, hogyan változik át egyszerre az udvarlója pesti flatalemberről önfeléd, hívő ázsiaivá.

Abdul Latif effendi, a főpap, leteriteti a tarka, pompás imaszőnyeget. Leteszik a gyöngyházzal rakott könyvzszámolyt, rá a pompáskötésű szentkönyvet. A pap, — testén fekete kaftán, tarka selyem mellény, fején fehér turbán, — int a hiveknek. Már mindenki levetette a cipőjét és szép sorjában leülnek a pappal szemben, napkeletnek fordulva. Törökösen ülnek. Az effendi prédikációt mond, miközben megérkezik *Minif* bey, a török kormány főkonzula,

Harun bey és *Eigel* effendi kíséretében. Egy szolga értékes szőnyeget hoz eléjük és ők is levetve sarujukát, leülnek, miközben az előkelő ur hangosan rákösönt a' papra:

— *Szalem eleikum efendim...*

Balra ül tőlük éppen *Topcsagics Mujaga*, a hatalmas szál bosnyák kocsmáros, — *Csocsó bácsi*, aki frakkban és fezzben ül a szőnyegen...

Most vége a prédikációnak és Abdul Latif elkezdí az imát. Sajátságos torokhangon énekel, elnyujtva, fájdalmas, siránkozó, idegen dallamot és vele éne-

kel halkán, fálelmesen és megrázóan a gyülekezet. A testük, ahogyan sarkukra visszahajló ülésben imádkoznak, ritmikusán ringani kezd, majd hirtelen arca borulnak, mind egyszerre elnémulnak egy percre. Ilyenkor *Mohammed* nevét kiáltják előbb, hogy riadtan, gyors mozdulattal érintse a földet homlokuk. Azután hirtelen fölállnak. Nyitott tenyerükkel némán állnak, csak a pap ajka mormol imát. A csönd olyan töretlen, mint egy kriptá mélyén. Most hirtelen a fülükhez emelik a hüvelykujjukat, kifelé fordított tenyérrel és többször egymásután hörög, dördül ki belőlük fálelmes, önfeléd alázattal, harciasan és hittel:

Allah ekber... Allah ekber...

Az egyik török, a gyülekezet közepén, énekelni kezd. Félig recitálva, nyujtott melódiákkal váltakozva mondja a *szúrát*. Egyszerű ember, csontos olajbarna arc, lecsüngő bajusz, mélyen égő szem, sasorr. Mint egy régi fanatikus harcosa Mohamed hitének. Az asszonya

nézi és hallgatja az imát, kunsági magyar menyecske, ott áll az arkádok alatt. — Talán így nézett az ősanja is, ilyen hü magyar asszonyszemmel ennek a töröknek az ősapjára ezelőtt négyszáz évvel, a Duna—Tisza közén. A többiek mind, mind énekelnek halkán vele és hajlonganak, gyakran leborulnak és mind más-más sorsuak, urak és parasztok, intellektüelek és napszámosok, drinápolyiak és angoraiak, Smirnából és Bagdadból valók. A szemük titokzatos tüzekben ég, a testük fanatikus trancéban rándul meg, önfeledtek, igazak és boldogok. Már lefoszlott róluk Európa és Pest, már együtt vannak mind, mind az ázsiai hazában és mialatt mormolják valami *harcias áhitattal*, félelmetes, komor, elszánt zenével a rejtelmes szent ígét, amely nekünk idegen, évszázadok útját tesz meg az imán át, lerázták magukról a *má-t* és eltépik a mérföldek bilincseit. A nagy ozmán dicősség évszázadai élnek ebben az önfeledtímben, ebben a félelmetesen szép ősi szer-tartásban és mintha a nyári reggelben megjelenék előttük a karcsu minaretek látomása, mesés délibáb, mesék ezer-egyéjszakai szivárványa...

Vége. Fölhúzzák a cipőt, odamennek a papjukhoz és egymáshoz egyenként, odamennek a főkonzulhoz és illedelmesen boldog ünnepet kívánnak.

— *Bairaminize tebrikederin...*

Boldog legyen ünneped... A főkonzul, aki excellencias címet visel, szívélyesen kezét ráz mindenkivel, Abdul Latif ef-fendi is. Csupa nyílt, kedves, tisztességes arc. Az ünnep számukra valóban az. És a jókivánság is az, valóban az.

A gyülekezetből most kiválik egy ember, aki a magyar nemzeti hadsereg egyenruháját viseli. Odajön hozzánk, mert régi ismerősünk. *Ademovics Meh-med magyar királyi törzsőrmester*, aki a gyékényesi »határon« teljesít szolgálatot. Derék magyar altiszt ez a barnaképü bosnyák, aki azért mégis jó mozlim maradt. Öt órát utazott vasuton az éjjel, most megint utazhat öt órát visszafelé, csak azért, hogy ezen az ünnepen itt legyen. Valaki meghallja, hogy bosnyák és megkérdezi tőle, hogy szerbül beszél-e?

— *Srbski govori!*

Elvörösödik és tiltakozva mondja:

— *Hrvatski govori!*

Azután magyarul folytatja:

— Hiába mondják a tisztelt urak, hogy egy nyelv az! Én mégis csak azt mondom, hogy *én nem szerbül, hanem horvátul tudok*. Én mehettem volna a »győztes« jugoszlávokhoz, de csak inkább ittmaradtam »legyőzött« magyarnak. Hej! — teszi hozzá és megvillan fekete szeme — tartsunk csak össze a törökökkel, majd szaladnak azok még előlünk!

Azután katonásan tiszteleg és már megy a vasutra, utazik vissza Gyékényes felé.

(b.)